

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Г. Г. СОБОЛЄВА, канд. екон. наук, доц., Д. С. ЛІСКОВСЬКИЙ

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Важливою економічною характеристикою впливу людської діяльності на навколишнє природне середовище є розрахунок шкоди від забруднення атмосфери, водних об'єктів, розробки та використання надр.

Економічна шкода являє собою витрати, що виникають внаслідок підвищеного (при якому виникають необоротні наслідки) забруднення повітря, водних ресурсів, земної поверхні.

Забруднене природне середовище може негативно впливати на “реципієнтів” (людей, промислові, транспортні, житлово-комунальні об'єкти, сільськогосподарські угіддя, ліси, водойми). Цей негативний вплив в основному виявляється у вигляді підвищеної захворюваності людей та зниженні їх рівня життя.

В зв'язку з цим необхідно розрізнити два види витрат [1, с. 56]:

- витрати на запобігання негативного впливу забрудненого навколишнього середовища на “реципієнтів”;
- втрати, що викликані цим негативним впливом.

До першої групи витрат належать витрати на переміщення “реципієнтів” за межі зон локальних забруднень навколишнього середовища, на озеленення, організацію санітарно-захисних зон, на спорудження та експлуатацію систем очистки повітря, яке поступає в житлові приміщення.

Витрати, віднесені до другої групи, складаються з витрат на медичне обслуговування, відшкодування листів непрацездатності, компенсацію втрат продукції через підвищення захворюваності людей, компенсацію зниження біологічної продуктивності полів, лісів, водойм внаслідок їх забруднення та виснаження [1, с. 89].

Економічна ефективність заходів по запобіганню викидів розрахована за допомогою рівняння [2, с. 129]:

$$E = Y + D - B, \quad (1.1)$$

де Y – розмір річної шкоди від забруднення повітря, якої вдалося запобігти;

D – додатковий річний доход від поліпшення виробничих результатів підприємства внаслідок впровадження заходів по очищенню повітря.

B – витрати на запобігання та зменшення забруднення повітря.

Якщо $U+D$ більше, ніж B , природоохоронні заходи вважаються економічно ефективними, але навіть у випадку $U+D < B$ ці витрати можуть бути соціально виправданими.

Актуальним в даній ситуації є інтеграція в систему управління підприємством підсистеми управління процесами природокористування та охорони. Одним з основних елементів цієї підсистеми є еколого-економічний аналіз, під яким будемо розуміти економічну оцінку екологічних аспектів господарської діяльності підприємства на регіональному рівні..

Проведений аналіз існуючих методик економічного аналізу показав, що вони не дозволяють повною мірою оцінити вплив на економічні та фінансові показники діяльності підприємства процесів взаємодії в системі «виробництво - екологія». Систему принципів, традиційно використовуваних в економічному аналізі необхідно доповнити принципами, застосування яких дозволить оцінити і врахувати у вартісному вираженні екологічні та соціальні наслідки взаємодії в системі «виробництво - екологія» (табл. 1).

Таблиця 1 – Методичні підходи до економічної оцінки впливу підприємства на екосистему

Принципи економічної оцінки ступеня впливу підприємства на екосистему	Характеристика принципу
Системність	Розгляд економічного явища в зв'язку з іншими явищами які знаходяться в причинно-наслідковому зв'язку з ним, у тому числі з природокористуванням і охороною навколишнього середовища.
Комплексність	Мається на увазі вивчення економічного явища, як сукупність складових, що характеризують динаміку даного явища. Зв'язок показників відображають взаємодію в системі "виробництво-навколишнє середовище" з економічними показниками діяльності підприємства очевидна і є результатом впливу великої кількості факторів: викиди забруднюючих речовин в навколишнє середовище впливають на рівень витрат підприємства, тобто формують собівартість продукції.
Порівнянність	Забезпечується в тому випадку, коли дані отримані за результатами раніше проведеного аналізу можуть бути використані для кількісного порівняння з результатами поточного аналізу. Для еколого-економічного аналізу принцип порівнянності реалізується через приведення маси викидів до умовної тони з подальшою вартісною оцінкою шляхом розрахунку величини плати за вплив на навколишнє середовище
Конкретність	Результати еколого-економічного аналізу характеризуються чіткими кількісними величинами: конкретними показниками стану навколишнього середовища.

Найважливішим інструментом ЕЕА є система еколого-економічних показників, яка представлена сукупністю характеристик, кількісно визначають результати функціонування та еколого-економічного стану підприємства на даний момент часу, в даному регіоні.

За допомогою еколого-економічних показників дається комплексна оцінка всіх сторін діяльності підприємства, відображається стан техніки, технології, організації виробництва, праці та управління. Системне розгляд еколого-економічних показників припускає дослідження їх ієрархії, в якій різні показники знаходяться в певній субординації і взаємозв'язку з урахуванням сфери їх дії.

Список використаних джерел

1. Екологічна економіка [Текст]: підручник / Мельник Л. Г. – 3-тє вид., випр. і допов. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 324с.
2. Фещенко В. П. Екологізація виробництва як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки / В. П. Фещенко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/18NiIN2007/Economics/22417.doc>

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ПРИРОДНОГО ГАЗА УКРАИНЫ

В. В. КОНЕНКО, канд. экон. наук,
*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А. Н. Бекетова*

В настоящее время трудно представить жизнь людей без нефти и газа. Использование этих углеводородов позволяет удовлетворить большую часть потребности людей в быту, энергетике, в таких продуктах как каучук, пластмассы, синтетические волокна, моющие средства, медицинские препараты и многое другое потребляемое человечеством. Только трубопроводный транспорт сетевого газа способен гарантировать бесперебойную и равномерную поставку значительных количеств газа потребителям, обеспечивая при этом наименьшие экономические затраты.

Перед предприятиями и организациями по газоснабжению и газификации стоят большие задачи по обеспечению бесперебойности, надежности и безопасности газоснабжения.

Главным требованием предъявляемым к системе газоснабжения является бесперебойная поставка газа потребителям, поддержание давления газа у